

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 123/03-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho na neverejnom zasadnutí 2. októbra 2003 prerokoval prijatú sťažnosť Ing. D. T., bytom Z., zastúpeného advokátom JUDr. P. B., Z., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Er 7307/2000 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Er 7307/2000 p o r u š i l právo Ing. D. T., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Er 7307/2000 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. D. T. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 2 762 Sk (slovom dvetisíc sedemstošesťdesiatdva slovenských korún), ktorú je Okresný súd v Žiline p o v i n n ý uhradiť advokátovi JUDr. P. B., Z., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 123/03-14 z 18. júna 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť Ing. D. T., bytom Z. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. B., Z., namietajúcu porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu v Žiline (ďalej aj „okresný súd“) v konaní o exekučnej veci vedenom pod sp. zn. 22 Er 7307/2000 na ďalšie konanie.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal, aby ústavný súd okrem vyslovenia porušenia označeného práva prikázal okresnému súdu v predmetnej veci konať bez zbytočných prietahov a priznať mu náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré vyčíslil v sume 2 762 Sk.

V rámci prípravy ústneho pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: Okresný súd v Žiline, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením sp. zn. Spr 3501/03 zo 4. augusta 2003 a sťažovateľ, zastúpený svojím právnym zástupcom, stanoviskom z 15. augusta 2003.

K dôvodnosti sťažnosti okresný súd vo svojom vyjadrení, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 12. augusta 2003 uviedol, že „vo veci je rozhodujúce, že od podania námietok oprávnený nedoručil súdu listinu podľa § 43 Ex. poriadku a neučinil tak ani po výzve z mája

2003 (ktorú som urobil ako zastupujúci sudca)“, pričom konštatoval, že ... „Je však pravdou, že nečinnosť oprávneného nezbavuje súd povinnosti o veci rozhodnúť“. Ďalej uviedol, že «Neskončených vecí „Er“ sú na súde desaťtisíce ...», že vec «je pridelená sudkyňi, ktorá od júna prešla z obchodného úseku na „Er“ za účelom jeho posilnenia», a že predmetná vec „bude vybavená obratom po predložení dokladov“.

Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 18. augusta 2003 uviedol, že „... Nie je pravdou že by klient obdržal nejakú výzvu Okresného súdu v Žiline z mája 2003 ktorou by mal byť vyzvaný na doplnenie listinných dokladov. Pokiaľ by takúto výzvu Ing. T. obdržal samozrejme by bez meškania požadované splnil tak ako to urobil teraz keď obdržal takúto výzvu začiatkom mesiaca august 2003. Je nemysliteľné aby klient opakovane urgoval odstránenie prietáhov v konaní a to aj prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti SR a sám by na výzvu súdu o doplnenie listiny nereagoval. Ani táto skutočnosť však nemení nič na okolnosti že nečinnosťou Okresného súdu v Žiline v uvedenej veci došlo k porušeniu namietaného práva klienta“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľ (ako oprávnený) podal 20. septembra 2000 na Exekútorskom úrade vo Zvolene proti povinnému T. N. zo Ž. (ďalej len „povinný“) návrh na vykonanie exekúcie.

Okresný súd 9. novembra 2000 poveril exekútoru vykonaním exekúcie. Táto listinou z 29. novembra 2000 upovedomila účastníkov o začatí exekúcie. Povinný 19. januára 2001 vzniesol námietky proti exekúcii, ku ktorým zaujal sťažovateľ písomné stanovisko 4. apríla 2001.

Exekútor 30. júla 2001 postúpila námietky povinného na rozhodnutie okresnému súdu.

Exekútor 3. mája 2002 žiadala okresný súd o oznámenie, či je potrebné k námietkam doložiť ešte nejaké iné písomnosti potrebné na rozhodnutie o námietkach.

Sťažovateľ 8. augusta 2002 v podaní adresovanom predsedovi okresného súdu žiadal o odstránenie priesťahov v súdnom konaní.

Podľa pokynu pre súdnu kanceláriu z 13. augusta 2002 sa mala sudkyňa k sťažnosti vyjadriť v lehote 10 dní a potom sťažnosť (s pripojeným spisom, vyhotovenými podkladmi) predložiť predsedovi okresného súdu na vybavenie.

Okresný súd 6. mája 2003 vyzval exekútoru a 28. júla 2003 sťažovateľa aj povinného na predloženie ním (súdom) požadovaných listín (okrem exekútoru nebolo v súdnom spise preukázané doručenie súdnej výzvy adresátom).

Súdny spis sp. zn. 22 Er 7307/2000 bol predložený ústavnému súdu 12. augusta 2003 a vrátený späť 3. septembra 2003.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa odseku 2 citovaného článku ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa odseku 3 citovaného článku ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.“

2. V petite svojej sťažnosti sťažovateľ žiadal vyslovenie porušenia vyššie označeného základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázanie okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných priet'ahov a priznanie náhrady trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Okresný súd vo svojom vyššie citovanom vyjadrení uznal, že „... nečinnosť oprávneného nezbavuje súd povinnosti o veci rozhodnúť“.

Sťažovateľ v stanovisku k vyjadreniu okresného súdu odmietol tvrdenie okresného súdu o doručení mu výzvy a zotrval na názore, že okresný súd svojou nečinnosťou porušil ním označené základné právo.

Sťažovateľom podaná sťažnosť na priet'ahy v konaní v zmysle príslušných ustanovení zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov nevedla k náprave.

3. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu. Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu

(povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

3.1. Predmetom posúdenia je rozhodovanie okresného súdu o námietkach povinného proti upovedomeniu o začatí exekúcie [§ 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „exekučný poriadok“)] v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. Er 7307/2000.

Ústavný súd zo skutočností uvádzaných okresným súdom ani z obsahu spisu nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver takej zložitosti posudzovanej veci (právnej alebo faktickej), ktorá by mohla negatívne ovplyvniť jej doterajší priebeh konania.

3.2. Pokiaľ ide o „správanie“ sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že konanie na okresnom súde o námietkach povinného voči oznámeniu exekútora o začatí exekúcie začalo 30. júla 2001 a nie je doteraz skončené, keď vôbec prvými úkonmi, ktoré možno považovať za relevantné, boli výzvy súdu exekútorke a účastníkom konania vykonané 6. mája, resp. 28. júla 2003. Inými slovami, ústavný súd konštatuje, že v danej veci k prvému úkonu smerujúcemu k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa ako účastníka exekučného konania v postavení oprávneného došlo až po vyše dvadsiatich dvoch mesiacoch od postúpenia vyššie uvedených námietok povinného okresnému súdu, pričom ani po vyše dvoch rokoch (do 12. augusta 2003, keď bol predmetný spis predložený ústavnému súdu) o nich ešte nerozhodol.

Ústavný súd dospel k záveru, že postup okresného súdu v predmetnom konaní (resp. jeho nečinnosť od 30. júla 2001 do 6. mája 2003) bol postupom, ktorý nevykazoval znaky plynulého a efektívneho konania, teda bol konaním, ktorým došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa môže realizovať len prostredníctvom takého konania (činnosti) súdov, ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty, kvôli ktorej sa občan obrátil na orgán súdnej moci. K zbytočnými prieťahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu, ale aj takou činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, teda k právoplatnému rozhodnutiu vo veci, s ktorou sa obrátil na súd. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. II. ÚS 64/99, I. ÚS 98/99, I. ÚS 10/98).

V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že výkon vykonateľného rozhodnutia súdu sa musí považovať za integrálnu časť „súdnej ochrany“ v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, inak záruky, ktoré toto ustanovenie ustanovuje a ktoré v spojení s ostatnými článkami siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy vyjadrujú záujem na ochrane „práva na spravodlivý proces“, by stratili svoj dôvod na existenciu v ústave. Preto právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy sa nemôže končiť vydaním právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ale musí zahŕňať aj možnosť núteným spôsobom a aj proti vôli povinného realizovať povinnosť na plnenie obsiahnutú vo výroku takéhoto rozhodnutia, ktorá nebola splnená dobrovoľne (I. ÚS 5/00). Tieto závery sa nepochybné vzťahujú aj na právo sťažovateľa, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy v exekučnom konaní (podľa Exekučného poriadku), resp. konaní o výkon rozhodnutia (podľa Občianskeho súdneho poriadku). Na množstvo vecí, ktoré uviedol okresný súd ako

dôvod nečinnosti súdu, ústavný súd nemohol z hľadiska citovaného článku ústavy prihliadnuť (pozri napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 18/98, II. ÚS 52/99).

Vzhľadom na vyššie uvedené ústavný súd vyslovil, že okresný súd v predmetnom konaní porušil právo sťažovateľa, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zarúčené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

4. Vzhľadom na doterajší priebeh konania v predmetnej veci a skutočnosť, že ani po uplynutí vyše dvoch rokov od postúpenia námietok povinného okresnému súdu tento o nich ešte nerozhodol, považoval ústavný súd za potrebné v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázať okresnému súdu konať v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku upravujúcimi priebeh konania tak, aby nedochádzalo k porušovaniu práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Vzhľadom na to, že sa sťažovateľ priznania primeraného finančného zadost'učinenia nedožadoval, ústavný súd sa jeho prípadným priznaním nezaoberal.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil úhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom „... podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ... za 2 úkony právnej pomoci ... (príprava a prevzatie zastúpenia, spísanie sťažnosti) hodnota jedného úkonu 1 281 Sk a dvakrát režijný paušál po 100 Sk“, v celkovej sume 2 762 Sk.

Ústavný súd priznal odmenu za požadované dva úkony právnej pomoci tarifnou odmenou podľa § 13 ods. 8, § 16, § 18 s aplikáciou § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie sťažnosti. Podľa takto učených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej pomoci vo výške 8 796 Sk (za jeden úkon 4 270 Sk a režijný paušál 128 Sk). Keďže si právny zástupca sťažovateľa uplatnil odmenu za 2 úkony právnej pomoci len vo výške 2 762 Sk, ústavný súd mu priznal náhradu trov právneho zastúpenia v požadovanej výške, t. j. 2 762 Sk.

Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je odôvodnená aplikácia ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, že požadovaná náhrada trov právneho zastúpenia zodpovedá platným právnym predpisom, a preto uložil okresnému súdu povinnosť zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľa v sume 2 762 Sk.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2003